

**Ģimeniskai videi pietuvināta ilgstošas sociālās
aprūpes un sociālā pakalpojuma nodrošināšana
ārpus ģimenes aprūpē
VSAC “Rīga” esošiem bērniem**

Pētījuma atskaite

**RD Labklājības departamenta sociālās pārvaldes
Nodarbinātības, sociālā darba un prakses pētījumu nodaļa**

2023. gadā, Rīgā

Saturs

Ģimeniskai videi pietuvināta ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma projekta īss apraksts	3
Projekta izvērtēšanas dizains	4
Projekta izvērtēšanas mērķgrupu interviju apkopojums	6
1. Bērnu atlasē kritēriji	6
2. Pakalpojuma finansējuma modelis.	7
3. Sadarbība ar VSAC “Rīga” filiāli “Rīga”	8
4. Rehabilitācija un izvērtēšana.	9
5. Bērnu likumiskā pārstāvniecība.....	12
6. Izmaiņas bērnu emocionālajā piesaistē un uzvedībā.	13
7. Pašaprūpe	14
8. Bērnu sociālās prasmes, iekļaušanās sabiedrībā un pilsētvidē.	15
9. Bērnu izglītība.....	18
10. Sociālā audzinātāja darba apjoms.....	20
11. Apmācības un kvalifikācija	22
12. Sociālās audzinātājas atpūtas laiks.	23
13. Naktsmiers.	24
14. Atskaites.....	24
15. Darbinieki.	26
16. Sadarbība.	27
Kopsavilkums	30

Gimeniskai videi pietuvināta ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma projekta īss apraksts

Atbilstoši VSAC "Rīga" izstrādātā projekta aprakstam

Projekta mērķis

1. Nodrošināt Pakalpojumu valsts sociālās aprūpes centra "Rīga" bērniem ar smagiem funkcionāliem traucējumiem.
2. Aprobēt starpinstitucionālo un starpnozaru sadarbību Pakalpojuma nodrošināšanā.
3. Novērt rezultātus un sniegt rekomendācijas Pakalpojuma pilnveidošanai, grozījumiem normatīvajos aktos.

Mērķa grupa

Bez vecāku gādības palikuši bērni ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, kuri saņem valsts finansētu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un kuri pirms iestāšanās VSAC ir dzīvojuši Rīgas pašvaldībā vai Tukuma pašvaldībā.

Mērķa grupas raksturojums

Mērķa grupas raksturojums: ne vairāk kā trīs bez vecāku gādības palikuši bērni ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, kuri ilgstoši atrodas VSAC. Bērni vairāku gadu garumā nav piedzīvojuši ģimeniskas attiecības, jo kopš agrīna vecuma atrodas institucionālā vidē.

Problēmas, kuras risinās pakalpojums

Bērni ilgstoši uzturas institucionālā vidē un nav piedzīvojuši stabilas ģimeniskas attiecības ārpus institūcijas.

Bērni ir auguši nošķirti no sabiedrības, nav piedzīvojuši iekļaujošu vidi. Ilgstoši uzturas lielā institūcijā, kurā uzturas tikai bērni ar smagiem funkcionāliem traucējumiem.

Bērniem ir augsts risks turpināt saņemt ilgstošo aprūpi institūcijā, sasniedzot pilngadību.

Bērniem ir ierobežotas iespējas attīstīt pašaprūpes spējas, saskarsmi, komunikāciju, neadekvāti reaģē uz dažādiem vides kairinājumiem.

Bērniem ir grūtības izprast un veikt atbilstoši savam vecumposmam noteikto /tipisko uzvedību sabiedrībā.

Pakalpojuma sniedzējs

Pakalpojuma sniedzējs ir VSAC, kurš sniedz normatīvajos aktos noteiktajām prasībām atbilstošu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu.

Projekta izvērtēšanas dizains

Izvērtējuma mērķi

1. Analizēt pakalpojuma īstenošanas procesu.
2. Noskaidrot pakalpojuma ietekmi uz bērnu labklājību un attīstību.
3. Noskaidrot pakalpojumā iesaistīto darbinieku profesionālās vajadzības un problēmas pakalpojuma īstenošanā.
4. Analizēt starpinstitucionālo un starpprofesionālo sadarbību pakalpojuma nodrošināšanā.

Izvērtējuma jautājumi

1. Analizēt pakalpojuma īstenošanas procesu:
  - a. Bērnu atlases kritēriji
  - b. Bērna funkcionālo spēju izvērtēšana
  - c. Sociālās rehabilitācijas plāna izveide
  - d. Pakalpojuma finansējuma modelis
2. Noskaidrot pakalpojuma ietekmi uz bērnu labklājību un attīstību:
  - a. Izmaiņas bērnu piesaistē
  - b. Izmaiņas bērnu uzvedībā
  - c. Izmaiņas bērnu pašaprūpē
  - d. Bērnu dabiska iekļaušanās sabiedrībā, pilsētvidē:
    - pagalmā
    - kopienu centros
    - izglītības iestādē
    - medicīnas iestādē
3. Noskaidrot pakalpojumā iesaistīto darbinieku profesionālās vajadzības un problēmas pakalpojuma īstenošanā
  - a. Izmaiņas darba saturā un apjomā
  - b. Profesionālās sagatavotības atbilstība veicamajiem darba uzdevumiem
  - c. Dienā paredzētā atpūtas laika izmantošana
  - d. Nakts miers
  - e. Izmaiņas atskaišu apjomā
4. Analizēt starpinstitucionālo un starpprofesionālo sadarbību pakalpojuma nodrošināšanā
  - a. Sadarbības institūcijas / profesionāļi
  - b. Sadarbības vērtējums
  - c. Sadarbības nepieciešamība

Izvērtēšanas mērķgrupas

1. Sociālais audzinātājs
2. Aprūpētājs
3. Psihologs
4. Sociālais darbinieks
5. DC "Dzīvības aka"
6. VSAC "Rīga" darbinieki
7. Izglītības iestādes pedagogi

Izvērtēšanas metodes:

Jaukta pētījuma metodoloģija

I. Kvantitatīvo datu analīze:

1. Individuālās sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un veselības aprūpes plāns
2. Funkcionālo spēju, pašaprūpes un sociālo prasmju vērtējums bērniem
3. Klīniskā psihologa ievākto datu salīdzinošā analīze pakalpojuma sniedzēja pašnovērtējums

II. Kvalitatīvais pētījums:

1. Daļēji strukturētas intervijas ar pakalpojuma sniedzējiem:
  - a. VSAC "Rīga" filiāles "Rīga" sociālais darbinieks,
  - b. VSAC "Rīga" filiāles "Rīga" sociālie audzinātāji,
  - c. VSAC "Rīga" filiāles "Rīga" aprūpētāji,
  - d. DC "Dzīvības aka" vadītāja.
2. Daļēji strukturētas intervijas ar izglītības iestāžu bērnu tiešajiem skolotājiem.

2022. gada maijs – 2023. gada aprīlis

Projekta izvērtēšanas mērķgrupu interviju apkopojums

Intervijas veiktas divos posmos – 2022. gada vasarā un 2023. gada ziema – pavasarī.

1. Bērnu atlases kritēriji

2022. gads

Šis projekts ir VSAC filiāles “Rīga” (turpmāk – filiāle) pilotprojekta turpinājums. Pilotprojektam bērnu izvērtēja filiāles sociālā darbiniece Ēstere Zemīte kopā ar filiāles vadītāju Ilzi Dzeni.

Bērni, kuri pēc atlases/izvērtēšanas piedalās projektā, iepriekš, filiāles pilotprojektā dzīvoja vienā dzīvoklī.

Lai gan dzīvoklis ir paredzēts diviem Rīgas pašvaldības bērniem, bija pieņemts lēmums nešķirt filiāles dzīvokļa bērnus, kuri kopā dzīvoja 2,5 gadus. Tādēļ, dzīvoklī šobrīd ir trīs bērni, no kuriem viens ir Tukuma pašvaldības bērns.

Sākotnēji vēlme bija projektā iesaistīt bērnus ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, gulošus. **LM izvirzīja kritēriju, ka projektā jāiekļauj bērni, kuri spēs integrēties sabiedrībā (nav pie i/v sistēmām, guloši, ar gastrostomām), kuriem ir lielāks attīstības potenciāls ar perspektīvu dzīvot grupu dzīvoklī.**

“Ņemot vērā, ka deinstitucionalizācija attiecas uz visiem VSAC bērniem, tad īpaši kritēriji zaudē nozīmi.”

Ņemot vērā, ka šis ir pilotprojekts, konkrēti kritēriji pēc kuriem bērnus iekļaut projektā nav izstrādāti.

Pagaidām, tie ir trīs :

- **Rīgas pašvaldības bērns;**
- **bērns bez vecāku gādības;**
- **bērns ar perspektīvu dzīvot grupu dzīvoklī.**

2. Pakalpojuma finansējuma modelis.

2022. gads

Pamatā, pakalpojums ir valsts apmaksāts.

Pašvaldības finansējums - dzīvojamās telpas pielāgošana un remonts. Līgums ar DC "Dzīvības aka", līgums ar VSAC "Rīga" par specializētā transporta pakalpojumu bērnu nokļūšanai uz rehabilitācijas vietām, transports nokļūšanai uz izglītības iestādēm.

Tukuma pašvaldība sedz transporta izmaksas savas pašvaldības bērnam un Rīga pašvaldība par saviem pašvaldības bērniem

Šāds finansējuma modelis ir optimāls.

Audzinātāja vienu reizi mēnesī veic finanšu pieprasījumu SAC ēdināšanai, higiēnas un saimniecības precēm. Bērniem *reizi mēnesī* tiek piešķirta kabatas nauda (16.35euro).

2023. gads

Paaugstināta bērnu dienas nauda no 3 euro līdz 3.40 euro. Valsts finansējums bērnu apavu un apģērbu iegādei gadā ir 240 euro. Ņemot vērā straujo cenu kāpumu valstī, to, ka vienam no bērniem apģērbs jāiegādājas pieaugušo veikalos/nodaļās ir nepieciešams izmantot papildus līdzekļus apģērbu, apavu iegādei. *"Šī summa ir pilnībā nepietiekama. Lai iegādātos bērniem nepieciešamo apģērbu un apavus, papildus jāizmanto ziedojumu un bērnu dienas nauda."*

Pamatā, pakalpojums ir valsts apmaksāts.

Valstī noteiktais finansējums apavu un apģērbu iegādei bērniem netiek paaugstināts un tas ir nepietiekams.

Pašvaldības finansējums – dzīvokļa remonts un pielāgošana, virtuves iekārta. Līgums ar DC "Dzīvības aka", līgums ar VSAC "Rīga" par specializētā transporta pakalpojumu bērnu nokļūšanai uz rehabilitācijas vietām, transports nokļūšanai uz izglītības iestādēm.

Ziedojumi sedz visas nepieciešmās maksas terapijas - baseins un sporta speciālists, mākslas un mūzikas terapija, un vasaras nometnes.

3. Sadarbība ar VSAC “Rīga” filiāli “Rīga”.

2022. gads

Atskaites tiek nodotas ar filiāles darbinieku starpniecību. Līdz ar to pie administrācijas tās ne vienmēr nonāk laicīgi. Šobrīd notiek pārejas process uz elektronisku atskaišu iesniegšanu.

Sadarbība ar filiāles darbiniekiem ir atbalstoša un konstruktīva.

Vienu reizi nedēļā dzīvokli aprauga kāds no filiāles darbiniekiem. Šobrīd, lielākoties, komunikācija notiek ar filiāles vadītāju Ilzi Dzeni un veselības sektora vadītāju Ilzi Kalniņu, kā arī ar sociālo darbinieci Ēsteri Zemīti. Vienu reizi divās nedēļās dzīvokli aprauga saimniecības daļas vadītāja. Psihologs ierodas pēc vajadzības, vai arī tad, ja nepieciešams pieskatīt bērnus. Tā ir ierasta filiāles prakse – ja trūkst darbinieki, tad darbinieki savstarpēji sadarbojas, lai nodrošinātu bērnu pieskatīšanu.

Ja rodas problēmsituācijas, tad atbilstoši kompetencēm, tiek informēts kāds no filiāles darbiniekiem. Pārsvārā tā ir filiāles “Rīga” vadītāja. Ja jautājumi saistīti ar veselības aprūpi, tad tiek informēta veselības sektora vadītāja. Ja jautājumi saistīti ar sociālo darbu, tad informē filiāles sociālo darbinieci.

Dzīvojot institūcijas telpās, filiāles medicīnas māsas uzdevumi, galvenokārt, bija medikamentu pārraudzība un sadale. Veselības problēmu gadījumos audzinātāja vērsās pie bērnu ģimenes ārsta VC “Imanta”, vai pie BKUS pediatra.

Kopš bērni deklarēti Mežrozīšu ielā, ģimenes ārsts atrodas VC “Bolderāja”.

Ģimenes ārste ar bērniem ir iepazinusies, sadarbība funkcionāla. Saziņa sistemātiska. Pēc vajadzības klātienē, telefoniski, vai e-pastā.

2023. gads

Sadarbība ar filiāles darbiniekiem ir atbalstoša, vērsta uz sadarbību. Sadarbības vai attieksmes izmaiņas nav novērotas.

Transports no filiāles “Teika” netiek izmantots, jo jāpasūta vismaz nedēļu iepriekš. Turklāt transports nav ietilpīgs. Visus bērnus vienlaicīgi nevar pārvadāt (meitenei ir ratiņkrēsls). Tādēļ pārsvārā lieto filiāles transportu (izņemot uz izglītības iestādēm), saziņa ar transporta vadītāju ir ātra un vienkārša.

Regulāri kāds no filiāles darbiniekiem aprauga dzīvokli.

Ikkatrs filiāles “Rīga” Kapselu ielas darbinieks ir sasniedzams vienmēr. Aktuālie jautājumi tiek risināti nekavējot.

Sadarbība ar filiāles darbiniekiem ir atbalstoša, vērsta uz bērnu un darbinieku labbūtību. Sadarbības vai attieksmes izmaiņas nav novērotas.

Līdz šim, pārsvārā, tiek izmantots filiāles transports, jo tas ir ietilpīgs un pieejams gandrīz vienmēr. Saziņa ar transporta vadītāju ir vienkārša un ātra.

4. Rehabilitācija un izvērtēšana.

2022. gads

Starp VSAC "Rīga" un VC "Bolderāja" ir noslēgts līgums par rehabilitācijas plāna sastādīšanu un rehabilitāciju VC "Bolderāja".

VC "Bolderāja" rehabilitologs izstrādā rehabilitācijas plānu atbilstoši bērnu rehabilitācijas vajadzībām.

Sākotnēji notika divu-trīs mēnešu aizkavēšanās rehabilitācijas plānu izstrādē un rehabilitācijas saņemšanā. "Izvērtēšana tika pabeigta marta beigās, aprīļa sākumā vēl nebija skaidra plāna. Maijā sākās nodarbības un jūnijā bija pirmā rehabilitācija dienas stacionārā." Ārkārtas kavēšanās bija saistīta ar COVID -19.

Laikā, kamēr rehabilitācijas plāns nav sastādīts un bērnu rehabilitācija nenotiek (bērniem rehabilitācija ir paredzēta ārpus rindas kārtības), filiāle nodrošina akūti nepieciešamos rehabilitācijas speciālistus, piem. logopēdu.

VC "Bolderāja" ar bērniem, pēc vajadzības, strādā vairāki speciālisti. Pēc kursa beigām (pēc dienas stacionāra), speciālisti veic izvērtējumu katrs savā jomā un rezultātus nodod galvenajai rehabilitoloģei, kura apkopo rezultātus. Pēc rezultātu apkopošanas tiek noskaidrots, kādas izmaiņas jāveic un kādi pakalpojumi jāpiedāvā, vadoties pēc speciālistu ieteikumiem. Atšķirībā no filiāles, kur bērni rehabilitāciju saņēma dažādās ārstniecības iestādēs ("Gaiļezers", "Vaivari"), šobrīd rehabilitācija notiks vienuviet VC "Bolderāja".

VC rehabilitācija notiek atbilstoši bērnu vajadzībām, nevis vadoties pēc pieejamajiem speciālistiem, kā tas notika filiālē.

"Mūzikas terapeits stādā uz mazu slodzi, mākslas terapeits arī, ergoterapeits arī nebija tik cik bērniem nepieciešams. Bieži vien netika nodrošināts tādā apjomā, kā bērniem vajadzēja. Šeit ir pieejami visi speciālisti, un bērni var saņemt tos speciālistus, kurus viņiem vajag un tik cik vajag, nevis tos, kas ir."

Rehabilitācijas plāni ir pieejami SAC "Rīga" un VC "Bolderāja".

Rehabilitācija ir valsts nodrošināts pakalpojums, nodarbības baseinā finansē ziedotāji.

Rehabilitācijas plānu monitorē un atbild par tā īstenošanu filiāles sociālais darbinieks.

Filiāles sociālā darbiniece divas reizes mēnesī, klātienē, iepazīstas ar rehabilitācijas plāna īstenošanu.

Papildus notiek sociālās darbinieces ikdienas telefonsaziņa ar sociālo audzinātāju par rehabilitācijas norisi.

No 6. līdz 22. jūnijam bērniem dienas stacionārā notiks nodarbības atbilstoši rehabilitācijas plāniem.

2023. gads

Sadarbība ar VC "Bolderāja" ir funkcionāla. Šajā periodā bērni saņēmuši visu paredzēto rehabilitāciju.

Vasarā notika valsts finansētās audiologopēda, fizioterapeita nodarbības.

Situācijā, kad nebija pieejams fizioterapeits, ar bērniem strādāja sociālā audzinātāja un auklītes (šajā periodā VC notika fizioterapeita maiņa). Sociālā audzinātāja, auklītes ir apmācītas kā darboties ar bērniem. Arī iepriekš, filiālē, fizioterapija notikusi dzīvoklī, kuru vadīja darbinieki balstoties uz fizioterapeita uzdevumiem un rekomendācijām.

"Uz abām mājām ir viens fizioterapeits un lai izietu cauri visiem bērniem – tas nav iespējam. Īpaši, ja vēl viņi iet uz skolu, tad ir tikai pēcpusdienas. Trīs reizes nedēļā lai stundu paņemtu katru bērnu – tas tā nenotiek."

Atsevišķiem VC speciālistiem ir neliela pieredze darbā ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem. Līdz ar to, šiem speciālistiem pietrūkst prasmes vadot nodarbības zemu funkcionējošiem bērniem. Decembra beigās, pēc plāna, paredzētas nodarbības dienas stacionārā, pēc kura rehabilitologs veiks izvērtēšanu. Ja būs nepieciešams, veiks izmaiņas rehabilitācijas plānos.

VC bērni apmeklē baseinu, ko sociālā audzinātāja uzskata par izcilu terapijas veidu. Baseinā ir pacēlājs, līdz ar to, arī meitene var nokļūt basenā.

VC ļoti labi strādā sporta speciālisti (viens no zēniem pārgāja no fizioterapeita pie sporta speciālista). Baseins un sporta speciālists ir maksas pakalpojumi, ko bērni saņem par ziedotāju līdzekļiem.

Šobrīd bērniem ir rehabilitācija dienas stacionārā ir notikusi 3 reizes – 2022. gada jūnijā un decembrī, 2023. gadā – martā/aprīlī.

Rehabilitācijas plāna izstrādes un rehabilitācijas saņemšanas kavēšanās projekta sākumā skaidrojama kā ārkārtas situācijas COVID– 19 ietekmē.

Rehabilitācija notiek vienuviet - VC “Bolderāja”, atšķirībā no filiāles, kur bērni rehabilitāciju saņēma dažādās ārstniecības iestādēs (“Gailezers”, “Vaivari” u.c.).

VC rehabilitācija notiek atbilstoši bērnu vajadzībām, nevis vadoties pēc pieejamajiem speciālistiem.

Sadarbība ar VC “Bolderāja” ir funkcionāla un atbalstoša. Šajā periodā bērni saņēmuši visu paredzēto rehabilitāciju.

Izvērtēšanas

Individuālais rehabilitācijas plāns.

Rehabilitācijas plānu sastāda 1xgadā rehabilitācijā iesaistītā speciālistu komanda (galvenais rehabilitologs, fizioterapeits, ergoterapeits, audiologopēds, sporta speciālists, mūzikas terapeits, psihologs). Izvērtēšanu veic speciālisti katrs savā jomā 2xgadā pēc nodarbībām *dienas stacionārā*. Pēc izvērtēšanas un rezultātu apkopošanas tiek noskaidrots, vai un kādas izmaiņas individuālajā rehabilitācijas plānā.

Individuālais sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un veselības aprūpes plāns.

Sociālās rehabilitācijas plānu sastāda 1xgadā VSAC “Rīga” filiāles “Rīga” starpprofesionāļu komanda.

Izvērtēšanu veic starpprofesionāļu komanda ne retāk, kā 1x3 mēnešos.

Funkcionālo spēju, pašaprūpes un sociālo prasmju vērtējums.

Bērnu pašaprūpes, neatkarības un patstāvīgās dzīves spēju un prasmju izvērtēšanu veic starpprofesionāļu komandas speciālisti atbilstoši profesionālajai kompetencei.

Prasmju vērtējumu veic 1xgadā. Tiek vērtētas 15 prasmes.

Klīniskā psihologa izvērtējums.

Klīniskais psihologs bērnus izvērtē pēc nepieciešamības. Atšķirībā no spēju izvērtēšanas, psiholoģiskā izvērtēšana nav noteikta kā obligāts pasākums bērna rehabilitācijas plānā/izvērtēšana. Līdz šim, 2 bērniem uzvedības un emocionālās sfēras izvērtējums veikts 2021. g. februārī, vienam – 2020.g. oktobrī.

2022.g. vasarā konsultēti visi projekta bērni ar mērķi noskaidrot, kā bērni izrāda savas vajadzības un sniegt ieteikumus kā nodrošināt bērnu vajadzības.

5. Bērnu likumiskā pārstāvniecība

2022. gads

Bērnu likumiskai pārstāvis ir VSAC “Rīga” direktore Elvīra Ķisele. Tiesības ir pārpilnvarotas filiāle “Rīga” vadītājam Ilzei Dzenei. Adelīnas Bonifācijas Jasmanes pārpilnvarojuma pilnvara termiņš ir 6 mēneši (1. jūlija tiks atjaunota atkārtoti). “Direktore Elvīra Ķisele, ņemot vērā bāriņtiesas likumu, pilnvaro mani pārstāvēt bērnu intereses ārstniecības, izglītības un rehabilitācijas iestādēs.”

Visas darbības ir jāpaskaidro ar filiāles “Rīga” vadītāju, kā ar bērnu likumisko pārstāvi.

Sociālā audzinātāja ir tā persona, kura realizē, seko līdzi un vada procesus un notikumus. Sazinās ar medicīnas, rehabilitācijas, izglītības iestādēm. Plāno ārstu apmeklējumus un rehabilitācijas nodarbības (filiālē tas bija veselības sektora vadītājas pienākums), komunicē ar pedagogiem.

Krīzes situācijās pieņem lēmumus un uzņemas atbildību.

Filiālē ir izstrādāti iekšējās kārtības noteikumi, kuri paredz katru dienu sniegt aktuālo informāciju par bērnu veselības stāvokli, atgadījumiem, nepieciešamībām veselības sektora vadītājam, filiāles vadītājam, soc. darbiniekiem. Sanāksmē tiek pārrunāts arī par nepieciešamību apmeklēt ārstu. Pēc filiāles noteikumiem visi medicīniskie dokumenti, arī ārstu izraksti atrodas filiālē Kapseļu ielā. Šie noteikumi attiecas arī uz Mežrozišu ielas dzīvokli.

2023. gads

Līdz šim nav radušās problēmsituācijas, kad pārstāvēt bērnus, tiktu apšaubītas dzīvokļa vadītājas p.i., kā bērnu likumiskā pārstāvja pilnvaras.

Dzīvokļa vadītāja (šajā periodā sociālajai audzinātājai ir mainīts amata nosaukums – dzīvokļa vadītājas p.i. – turpmāk - dzīvokļa vadītāja) ir persona, kura, pamatā, komunicē ar institūcijām. Ja nepieciešams, komunikācijā iesaistās filiāle “Rīga” vadītāja Ilze Dzene.

Bērnu likumiskai pārstāvis ir VSAC direktore Elvīra Ķisele. Tiesības ir pārpilnvarotas filiāle “Rīga” vadītājam Ilzei Dzenei. Adelīnai Bonifācijai Jasmanei ir pārpilnvarojuma pilnvara.

Visas darbības ir jāpaskaidro ar filiāle “Rīga” vadītāju, kā ar bērnu likumisko pārstāvi.

Sociālā audzinātāja ir tā persona, kura realizē, seko līdzi un vada procesus un notikumus. Sazinās ar medicīnas, rehabilitācijas, izglītības iestādēm. Plāno ārstu apmeklējumus un rehabilitācijas nodarbības (filiālē tas bija veselības sektora vadītājas pienākums), komunicē ar pedagogiem.

Krīzes situācijās pieņem lēmumus un uzņemas atbildību.

Projekta laikā nav radušās problēmsituācijas, kad pārstāvēt bērnus būtu apšaubītas dzīvokļa vadītājas, kā bērnu likumiskā pārstāvja pilnvaras.

6. Izmaiņas bērnu emocionālajā piesaistē un uzvedībā.

2022. gads

Filiālē “Rīga” dzīvoklī, darbinieki ikdienā novēroja paaugstinātu emocionālā stresa stāvokli bērniem, kas izpaudās, kā agresija, pašagresija, jo pastāvīgi telpās nāca dzīvoklim nepiederošas personas/citi darbinieki. Jebkurš darbinieks, jebkurā laikā varēja zvanīt pie durvīm un ienākt, kas bērnos radīja paaugstinātu spriedzi, līdz ar to arī audzinātāja un aprūpētājas izjuta diskomfortu. *“Šādu zvanu bija ļoti daudz.”*

Šīs situācijas nemazināja institucionālās realitātes sajutu darbiniekos, ne arī radīja ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu bērniem, kā to paredzēja projekts.

Šobrīd bērni tiek iepriekš brīdināti, ka būs ciemiņi, līdz ar to, tiek mazinātas sadzīviskas stresa situācijas dzīves vietā.

“Kad nāca iekšā šie svešie cilvēki bija novērojams liels stress, trauksme, pašagresija, raudāšana. Šobrīd, šādas situācijas ir izteikti mazinājušās, jo bērni izjūt drošību, zina, ka tās ir viņu mājas. Tagad viņi drīzāk kautrējas, ja kāds atnāk.”

Vienam no bērniem izteikti ir mazinājusies trauksme, līdz ar to, kļuvis drošāks un vairāk cenšas komunicēt ar apkārtējiem.

Mazinoties trauksmei, bērni spēj labāk koncentrēties veicamajiem uzdevumiem un līdz ar to, labāk tos apgūt.

Bērni ir kļuvuši mierīgāki, jo neviens netraucē. Zina, kad nāks aprūpētājas, vai citi viesi. Bērni tiek brīdināti, tad bērnos nav lieks satraukums, kas ietekmē visas turpmākās dienas norises.

“Tas ir ļoti nogurdinoši gan man, gan bērnam, ja es asistēju pie apģērbšanās, pusdienās un nemitīgi kāds zvana pie durvīm, vai zvana telefons. Darbošanās ar bērnu tiek pārtraukta un viņi ļoti uzvelkas. Jebkurā gadījumā tas ir arī stress mums – darbiniekiem, kas atspoguļojas bērnos.”

2023. gads

Bērniem ļoti svarīga ir rutīna, pastāvīgas piesaistes/atbalsta personas. Vasarā vairākkārt mainījās darbinieku sastāvs, kas negatīvi ietekmēja bērnu emocionālo noturību un labklājību. Auklēm bija grūtības komunicēt ar bērniem, jo neprata zīmju valodu (tagad ir nodrošināts ievadkurss zīmju valodā). Šai laikā vienam no zēniem notika vairākas agresijas, pašagresijas lēkmes (tās tika reģistrētas).

Dažkārt, ja dzīvoklī pietrūka aukles, tad tās tika novirzītas no Kapseļu ielas. Dzīvokļa vadītāja no šīs ieceres atteicās, jo nākošajā dienā bērnu uzvedība un emocionālas stāvoklis krasi pasliktinājās.

Kādēļ bērniem ir šāda reakcija, dzīvokļa vadītāja paskaidrot nevar.

Šobrīd situācija stabilizējusies. Pastāvīgi strādā 4 darbinieki, bet kopa 3,25 slodzes.

Iepriekš, filiāles dzīvoklī, darbinieki ikdienā novēroja paaugstinātu emocionālā stresa stāvokli, kas izpaudās, kā agresija, pašagresija, jo pastāvīgi telpās nāca dzīvoklim nepiederošas personas/citi darbinieki.

Šobrīd, bērni tiek iepriekš brīdināti, ka būs ciemiņi, līdz ar to tiek mazinātas sadzīviskas stresa situācijas dzīves vietā.

Mazinoties trauksmei, bērni spēj labāk koncentrēties veicamajiem uzdevumiem un līdz ar to, labāk tos apgūt.

Bērni ir kļuvuši mierīgāki, jo neviens netraucē.

Bērniem ļoti svarīga ir rutīna, pastāvīgas piesaistes/atbalsta personas. Bieža darbinieku maiņa negatīvi ietekmē bērnu emocionālo noturību un labklājību.

7. Pašaprūpe

2022. gads

Jau iepriekš bērni, savu iespēju robežās, veica dažādus sadzīviskus darbus, tai skaitā, arī virtuvē. Šobrīd aktivitātes virtuvē/istabās notiek ne tikai biežāk, bet arī dabiskāk. Audzinātāja to skaidro ar telpu piemērotību un ģimeniskas vides sajūtu, un ārēju kairinājumu mazināšanos (negaidīta nepiederošu cilvēku ierašanās). Daudz patstāvīgāks ir tualetes apmeklējums (Kapseļu ielas dzīvoklī bērni uz tualeti bija jāpavada). Jāpalīdz ir tikai meitenei ar kustību traucējumiem. *“Kapseļos virtuve bija tālu no guļamistabām un viesistabas. Tāpat arī tualetes. Dzīvokļa lielie plašumi un garais gaitenis šiem bērniem neveicināja kopības izjūtu, vēlmi sadarboties savā starpā. Šobrīd ir pilnīgi cita sajūta. Puikas paši taisa sev brokastis. Uz tualeti arī nav jāpavada.”*

Dzīvokļa izkārtojums ir kompakts, viss ir viegli pārredzams un sasniedzams, kas bērniem rada papildus drošības sajūtu. Līdz ar to netiek traucēts audzinātājas naktsmiers.

Pēc audzinātājas domām, mazinoties trauksmei un pieaugot drošības sajūtai, dabiski pieaug bērnu spēja rūpēties par sevi un dzīvokļa biedriem

2023.gads

Pašaprūpes prasmes zēniem ir nozīmīgi paplašinājušās. Ir pieaugusi patstāvība. Zēni, savu iespēju robežās, visu dara paši, piem.: gatavo brokastis, palīdz meitenei ratiņkrēslā, zina un prot sakārtot apģērbu, u.c..

Dzīvoklī ir apgūtas un pieaugušas bērnu pašaprūpes spējas un patstāvība. Aktivitātes notiek ne tikai biežāk, bet dabiskāk:

- nav jāpavada uz tualeti (izņemot meiteni ratiņkrēslā);
- zina un prot sakārtot apģērbu;
- zina un prot pēc spēlēm sakārtot mantas;
- patsāvīgi prot pagatavot brokastis, arī meitenei;
- palīdz meitenei ratiņkrēslā.

Mazinoties trauksmei un pieaugot drošības sajūtai, dabiski pieaug bērnu spēja rūpēties par sevi un dzīvokļa biedriem.

Bērnu funkcionālo spēju, pašaprūpes un sociālo prasmju izvērtējums liecina par sociālo prasmju attīstību.

(izvērtējumu veic filiāles starpprofesionāļu komanda atbilstoši profesionālajai kompetencei)

Katram no bērniem ir konstatēta prasmju attīstība, prasmes atšķiras. Prasmju uzskaitījums veikts apkopotā veidā.

1. Personīgās higiēnas spējas un prasmes.
  - 1.a. Prot noskūties – uzraudzībā, ar lielo skuvekli.
2. Ģērbšanās prasmes.
  - 2.a. Prot sasiet auklas.
  - 2.b. Prot mazgāt savu apģērbu ar rokām – ar uzaicinājumu zīmju valodā.
3. Telpu uzkopšanas prasmes.
  - 3.a. Prot noslaucīt putekļus.
  - 3.b. Prot lietot putekļusūcēju.
  - 3.c. Prot uzvilkt spilvendrānu.
  - 4.d. Prot uzmazgāt grīdu.
4. Mobilitāte, orientēšanās spējas, spratne par drošību.
  - 4.a. Spēj piecelties un apsēsties, ja ir balsta štanga.
  - 4.b. Pēc kritiena atgūst sākotnējo pozīciju.
5. Ēšanas prasmes un ēst gatavošanas prasmes.
  - 5.a. Prot uzklāt un novākt galdu.

8. Bērnu sociālās prasmes, iekļaušanās sabiedrībā un pilsētvidē.

2022. gads

Bērnu savstarpējā komunikācija filiālē bija ļoti minimāla, kopā spēlējās maz, vairāk ar pieaugušajiem. Audzinātāja brīvu komunikāciju starp filiāles bērniem nenovēroja.

Mežrozīšu ielā bērni apmeklēja DC “Dzīvības aka” rotaļu laukumu (rotaļu laukums ir pieejams visiem tuvākās apkāmes bērniem, ne tikai DC apmeklētājiem), kur ir iepazinušies ar tuvāko māju bērniem.

“Redzu, ka DC bērni labprāt spēlējas kopā ar mūsējiem. Arī pieaugušie ar sapratni un līdzīgi komunicē, kā ar saviem bērniem. Tagad tā iepazinušies, ka visi uz ielas sasveicinās un sauc vārdos. Pilnīgi cita situācija nekā Kapseļos.”

Audzinātāja stāsta, ka saskarsme ar DC bērniem, arī ar bērniem no dzīvokļa kāpņu telpas ir ļoti pozitīva, draudzīga un iejūtīga.

“Bērni ļoti daudz mūsējiem uzdod jautājumus, grib iesaistīt spēlēs, draudzēties.”

Sadarbība ar DC speciālistiem ir atbalstoša un pretimnākoša.

Dzīvojot dabiskā vidē, bērnu ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanās sabiedrībā un kopienā, notiek dabiski un nepiespiesti, un bez sabiedrības noraidījuma.

2023. gads

Vasarā, bērni kopā ar dzīvokļa darbiniekiem apmeklēja dažādas nometnes bērniem ar funkcionāliem traucējumiem – “Upe”, “Vidzeme iekļauj” Gulbenē. Gan Kapseļu ielas bērni, gan dzīvokļa bērni ciemojās Kuldīgā, viesu namā. Apmeklēja Tērveti un Dobeli. Pasākumus finansēja ziedotāji.

Vasaras brīvlaikā, bērni bieži brauca uz jūru ar pilsētas sabiedrisko transportu audzinātājas un auklīšu pavadībā. Apmeklēja pasākumus un āra baseinu Kapseļu ielā.

Vasaras periodā VC turpinājās nodarbības dienas stacionārā – baseins, terapijas.

Kopumā, bērnu komunikācijas spējas ir attīstījušās. Tas novērojams saziņā ar kaimiņu vienaudžiem, pagalmā. Iepriekš, filiālē “Rīga”, audzinātāja to nebija novērojusi. Bērni paši sasveicinās, nekautrējas tuvoties un savas komunikācijas iespēju robežās ir emocionāli atvērti.

Mainās bērnu uzvedība uz ielas. Tā kļūst rāmāka, vadāmāka. Ja kapseļu ielā pastaigas, lielākoties, un saskarsme ar citiem cilvēkiem, bija slēgtā pagalmā, tad šobrīd bērni mācās un pielāgojās videi, kura ir pierasta ik vienam.

Būtiski manījies arī bērnu savstarpējā saskarsme. Bērni viens otru vairāk uzrunā. Tas notiek gan zīmju valodā, gan ar žestiem, gan skaņām. Pieaudzis fiziskais kontakts - apskāvienī, samīļošanās. *“Visi trīs vakaros sēž kopā uz dīvāna un skatās filmu, tā draudzīgi. Kapseļos tā nenotika.”*

Ziemā situācija pasliktinājusies, jo nesakārtotās vides dēļ nebija iespējams kaut kur nokļūt. Ielas un trotuāri bija piesniguši, netīri. Bērniem grūti pārvietoties, īpaši meitenei ratiņkrēslā. Tādēļ saskarsme ar apkārtējo māju bērniem bija visai minimāla *“...mums viņa līdz DC būtu jānes. Pat pieaugušie, kuri izmanto elektriskos krēslus brauc pa ceļu.”*

Šā gada laikā ir būtiski uzlabojušās sociālās prasmes. Ir izpratne un prasmes pārvietoties sabiedriskajā transportā, apmeklēt sabiedriskās vietas – VC, DC.

“Es redzu, ka ir notikusi dzīves normalizācija. Nevis procesi ir mākslīgi veidoti, kā šeit, pieņemsim (domāta Kapseļu iela) – uz mājām nāk fizioterapeits, logopēds. Nu kur uz mājām nāk rehabilitācijas speciālisti?!”

Bērnu funkcionālo spēju, pašaprūpes un sociālo prasmju izvērtējums liecina par sociālo prasmju attīstību.

(izvērtējumu veic filiāles starpprofesionāļu komanda atbilstoši profesionālajai kompetencei)

Katram no bērniem ir konstatēta prasmju attīstība, prasmes atšķiras. Prasmju uzskaitījums veikts apkopotā veidā.

1. Naudas lietošanas un iepirkšanās prasmes.
  - 1.a. Izprot iepirkšanās procesu.
  - 1.b. Spēj orientēties preču izvēlē.
  - 1.c. Ar atbalstu lieto monētas pašapkalpošanās kasē.
  - 1.d. Zina, kā norēķināties ar karti. Prot nopikstināt un ievadīt karti, ar atbalstu ievada kodu.
2. Uzvedība
  - 2.a. Prot ievērot elementārākās pieklājības normas - apgūti vairāki sasveicināšanās veidi.
3. Darba prasmes.
  - 3.a. Spēja koncentrēties un uztvert informāciju.
  - 3.b. Ir atbildības sajūta par veicamo darbu.
  - 3.c. Zina un ievēro darba drošības noteikumus.
4. Prasmes izmantot brīvo laiku.
  - 4.a. Spēj izrādīt iniciatīvu – norāda uz vēlmi, kādas nodarbes vēlas.
5. Saprātne par laiku.
  - 5.a. Saprāt jēdzienus: datums, diena, mēnesis, sezona.
6. Saskarsmes spējas vai prasmes.
  - 6.a. Reaģē atbilstoši informācijai vai instrukcijai – zīmju valodā.

Dzīvojot dabiskā vidē, bērnu ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanās sabiedrībā un kopienā, notiek dabiski, nepiespiesti, bez sabiedrības noraidījuma.

Bērniem ir iespēja, salīdzinot ar filiāli, brīvi komunicēt un iepazīt bērnus no dabiskas ģimeniskas vides.

Bērnu komunikācijas spējas ir attīstījušās. Tas novērojams saziņā ar kaimiņu vienaudžiem, pagalmā.

Bērnu uzvedība uz ielas mainās. Tā kļūst rāmāka, vadāmāka. Šobrīd bērni mācās un pielāgojas videi, kura ir pierasta ik vienam.

Būtiski manījies arī bērnu savstarpējā saskarsme. Bērni viens otru vairāk uzrunā. Pieaudzis fiziskais kontakts - apskāvienī, samīļošanās.

Šā gada laikā ir būtiski uzlabojušās sociālās prasmes. Ir izpratne un prasmes pārvietoties sabiedriskajā transportā, apmeklēt sabiedriskās vietas – VC, DC.

Ziemas periodā socializēšanos un iekļaušanos būtiski ietekmē ārējie vides apstākļi.

Būtiskākie ieguvumi

- Bērni var labāk attīstīt savas prasmes un iemaņas atrodoties drošā vidē – mājās.
- Bērniem parādās spēja funkcionēt sabiedrībā.
- Tiek iepazītas un arī uztvertas, akceptētas sabiedriskās robežas.
- Novērojot sava vecuma bērnus iemācās uzvesties atbilstoši vecumam.
- Mazinājusies sociālā ielaistība – bērns pats māk iziet no dzīvokļa, no kāpņu telpas un pats iesēties skolas autobusā. Bērns pats māk izkāpt no autobusa, zinot durvju kodu no galvas prot atvērt kāpņu telpas durvis un neapmaldoties nokļūt savā dzīvoklī.
- Ir izteikti uzlabojumi apmeklējot tirdzniecības vietas.

9. Bērnu izglītība

2022. gads

Janvārī bērniem tika mainītas izglītības iestādes, lai nodrošinātu ērtāku piekļuvi un samazinātu laiku ceļā uz skolu. Skolu maiņa notika veiksmīgi un ir izvēlētas atbilstoši bērnu vajadzībām. Ar izglītības iestāžu maiņu nodarbojās filiāles vadītāja sadarbībā ar Izglītības ministriju un RD IKSD. Tiešu komunikāciju ar skolotājiem mācību procesa laikā veic sociālā audzinātāja. Komunikācija ar pedagogiem ir funkcionāla.

Audzinātāja novēro, ka izglītības iestāžu maiņa nav izmainījusi bērnu uzvedību, vai attieksmi pret skolu/mācībām.

Būtu vēlams, ja izglītības iestādes atrastos vēl tuvāk dzīvesvietai. Šobrīd ceļā uz skolu tiek pavadītas aptuveni 40 minūtes. Ir paredzēts, ka no nākošā gada vienā no Bolderājas skolām atvērs klasi ar speciālo programmu. Savukārt šāds variants nav vēlams, jo dažāda vecuma bērni atrastos un mācītos vienā klasē. Kā arī bērni būs kopā gan mājās, gan skolā, kas neveicina socializēšanos.

2023. gads

Skolas ir izvēlētas, kuras atrodas vistuvāk dzīves vietai, turklāt tās var nodrošināt ar transportu, kas ir nozīmīgs resurss.

Laikā, kad bija sabojājies Ēbelmuižas skolas transports, trīs nedēļas meitene nevarēja apmeklēt skolu (projektā paredzēts, ka skolas transportu nodrošina Rīgas pašvaldība - IKSD, Tukuma pašvaldība maksā savas pašvaldības bērna transporta izdevumus). Aizvietojošais transports bija mazāks un tajā neietilpa ratiņkrēsls, līdz ar to skolu apmeklēja zēni, bet Ksenija mācījās mājās. Darbiniece neizslēdz, ka tādas situācijas var atkārtoties un ir jāizstrādā rezerves plāns līdzīgām situācijām.

Zēnam, kurš mācās Rīgas 3. pamatskolā, ir grūti iekļauties 5.9. izglītības programmā. Zēns iepriekš mācījies Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā (nedzirdīgo bērnu izglītības iestāde), bet lai attīstītu runu, speciālisti rekomendē mācīties dzirdīgā vidē. Diemžēl, 3. pamatskolā, lielākoties, mācās bērni ar AST, kuri nerunā, vai arī runas prasmes ir ļoti zemas, pat neuztveramas.

Faktiski, zēnam skolā nav iespējas komunicēt. Skolas pedagogi un darbinieki, arī asistents skolā zīmju valodu neprot, jo tajā nemācās bērni ar dzirdes traucējumiem.

Skolā saskarsmi zīmju valodā nevar piedāvāt. Ja zēns jūtas slikti, vai rodas problēmsituācijas, darbiniekiem nav iespējams palīdzēt.

“Mēs redzam, ka zēns slikti jūtas, bet mums nav iespēju komunicēt.”

Bērniem, kuri mācās Ēbelmuižas pamatskolā, programmas apgūvē problēmu nav, veiksmīgi iekļaujas skolas vidē.

Skolā mācās viens no zēniem un meitene ratiņkrēslā. Sākumā radās problēmas ar piekļuvi visām skolas telpām ratiņkrēslā (skola ir pielāgota personām ar kustību traucējumiem, bet ne visas telpas, jo skolā meitene ir vienīgais audzēknis ratiņkrēslā), bet šī problēma ir veiksmīgi atrisināta.

Grūtības radīja bērnu fiziskais stāvoklis - nespēja nosēdēt visu mācību stundu. Filiāles fizioterapeite apmācīja skolas darbiniekus bērnu pozicionēšanā, celšanā, ergoterapijā u.c.. Šobrīd, kad darbinieki ir iepazīstināti ar veidiem, kā palīdzēt bērniem, situācija ir normalizējusies.

Ņemot vērā, ka bērni šajās skolās mācās tikai gadu, pedagogi navar salīdzināt bērnu emocionālo stāvokli un citu rādītājus pirms bērni sāka dzīvot ģimenei pietuvinātā vidē un tagad.

Pedagogi novēro, ka bērni skolā ir droši, atvērti, emocionāli līdzsvaroti, vēlas darboties un sadarboties.

Pedagogi novēro ciešu emocionālo sasaisti ar sociālo audzinātāju.

Izglītības iestāžu maiņa ir notikusi veiksmīgi un nav ietekmējusi/mainījusi bērnu uzvedību, vai attieksmi pret skolu/mācībām.

Bojāta autotransporta dēļ 3 nedēļas nebija iespējams nodrošināt bērnam ratiņkrēslā nokļūvi līdz izglītības iestādei.

Zēnam ar dzirdes traucējumiem, kurš mācās Rīgas 3. pamatskolā, skolā nav iespēju komunicēt, jo skolā saskarsmi zīmju valodā piedāvāt nevar. Ja rodas problēmsituācijas, darbiniekiem nav iespējams zēnam palīdzēt.

10. Sociālā audzinātāja darba apjoms.

2022. gads

Sociālā audzinātāja darba laiks tiek organizēts atbilstoši Darba likuma 148. panta 1. punktam, darba laiku organizējot īpašos noteikumos un ievērojot darba drošības un veselības aizsardzības principus, kā arī nodrošinot pietiekamu laiku atpūtai, ievērojot attiecīgā darba vai nodarbošanās īpatnībastad vienmēr ir sociālā aprūpētāja, kura paliek ar bērniem.

Ņemot vērā, ka bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpei ir jānorisinās nepārtraukti un dažādās dienās darba pienākumu veikšanai ir nepieciešams dažāds laiks, sociālā audzinātāja darba laika ilgums netiek mērīts vai iepriekš noteikts. Sociālajam audzinātājam, izmantojot savas zināšanas un profesionālās iemaņas, ir pienākums organizēt savu darba laiku atkarībā no bērnu situācijas, vadoties no aprūpē esošo bērnu labākajām interesēm, kā arī patstāvīgi noteikt laiku atpūtai, ēšanai un miegam,

Katrās septiņās dienās sociālajam audzinātājam tiek nodrošināts 24 stundu nepārtraukts atpūtas posms, kā arī 12 stundu ikdienas atpūta - 4 stundas dienas laikā un 8 nakts stundas (sociālais audzinātājs atrodas dzīvoklī, taču velta laiku savam nakts miegam). Darba laiks sociālajam audzinātājam tiek uzskaitīts diennaktīs, nosakot darba algu par diennakti, darba nedēļu sešas diennaktis, paredzot četru kalendāro nedēļu atvaļinājumu gada laikā.

Ikdienas darba apjoms nav mainījies.

Sarežģīts bija pirmais mēnesis saistībā ar pārceļšanos – inventāra nodošana un pieņemšana, preču sūtīšana.

Audzinātāja neizjūt arī filiāles palīdzošā personāla trūkumu. Ja nepieciešams pēkšņi iziet, vienmēr ir sociālā aprūpētāja, kura paliek ar bērniem.

Sarežģītāk bija COVID posmā. Atsevišķos brīžos darbinieku pieejamība bija ierobežota.

Mežrozīšu ielā aizvietojošais personāls nepieciešams mazāk, jo, atšķirībā no filiāles nav jāpiedalās klātienē sanāksmēs. Līdz ar to, situācija ir vienkāršāka.

“Viena no vislielākajām lietām, kas ir mainījusies man nav jāskrien uz klātienē iknedēļas sapulcēm.”

Šobrīd, sanāksmes speciālistu un dzīvokļu vadītāju sanāksmes notiek ZOOM platformā. Līdz ar to nav nepieciešams papildus atbalsts bērnu pieskatīšanā un aprūpē.

Nav pieaudzis sociālā audzinātāja lēmumu pieņemšanas apjoms. Sociālā audzinātāja piedalās lēmumu pieņemšanā, ir par tiem informēta, bet faktiskais viņas uzdevums ir lēmumu realizācija.

2023. gads

Darba apjoms nav pieaudzis, bet grūtības un papildus pienākumus dzīvokļa vadītājam uzliek darbinieku trūkums.

Šobrīd situācija ir normalizējusies (kopš novembra nav mainījušies sociālie aprūpētāji), Dzīvoklī strādā pastāvīgi darbinieki, kuriem var uzticēties.

Ir vairāki nakts darbinieki, kas nodrošina dzīvokļa vadītājas nakts mieru.

Sociālās audzinātājas ikdienas darba apjoms nav pieaudzis.

Nav pieaudzis sociālā audzinātāja lēmumu pieņemšanas apjoms.

Darba apjoms nav pieaudzis, bet cilvēkresursu trūkums un mainība, dzīvokļa vadītājam liek veikt papildus pienākumus.

11. Apmācības un kvalifikācija

2022. gads

Apmācības un kvalifikācijas kursi ir pieejami un notiek regulāri. Vairākas reizes mēnesī tiek piedāvātas apmācības. Tiek piedāvāta iespēja studēt apvienojot ar darba pienākumiem. No filiāles "Rīga" vadības puses tiek augsti novērtēti darbinieki, kuri kvalificējas.

Pārsvārā, sociālie aprūpētāji izvairās no apmācībām un kursiem, jo apmācības notiek ārpus darba laika un šis laiks netiek apmaksāts.

"Iespējams aprūpētāji izvairās no kursiem, jo tie notiek ārpus darba laika. Daudziem ir ģimenes, bērni un viņi brīvo laiku negrib veltīt kursiem. Puse no aprūpētājiem studē pilna laika studijas un viņiem nav papildus laiks kursiem."

Sociālā audzinātāja nav saskārusies ar situāciju, ka netiek akceptēti kursi, kuri pēc audzinātāju domām ir nepieciešami.

Visi kursi notiek bez maksas.

Supervīzijas notiek regulāri (1x mēnesī) un tās vada klīniskais psihologs, kurš agrāk ir strādājis ar filiāles bērniem. Līdz ar to, viņa izprot situācijas un spēj profesionāli komentēt un analizēt notikumus. Tādēļ, salīdzinoši ar iepriekšējo pieredzi, kur supervizors bija bez pieredzes darbā ar īpašajiem bērniem, šīs supervīzijas ir jēgpilnas un novērtētas no darbinieku puses.

Supervīziju laikā bērnus pieskata kāds no Kapseļu ielas darbiniekiem ar atbilstošu kompetenci.

2023. gads

Katru mēnesi darbinieki saņem sarakstu ar iespējamajām mācībām.

Nemot vērā, ka bērni sazinās zīmju valodā, būtiski, ka arī darbinieki apgūst zīmju valodas prasmes. Šāda iespēja tiek piedāvāta.

Ja darbiniekiem kādā jomā nepieciešams papildināt zināšanas, tad kursi, vai semināri par pieprasīto tēmu tiek atrasti un piedāvāti.

Pirms darba uzsākšanas apmācības aprūpētājam nav obligātas.

Apmācības un kvalifikācijas kursi ir pieejami un notiek regulāri.

Pārsvārā, sociālie aprūpētāji izvairās no apmācībām un kursiem, jo apmācības notiek ārpus darba laika un šis laiks netiek apmaksāts.

Supervīzijas notiek regulāri (1x mēnesī) un tās vada klīniskais psihologs, kurš agrāk ir strādājis ar filiāles bērniem. Līdz ar to, viņa izprot situācijas un spēj profesionāli komentēt un analizēt notikumus.

Supervīzijas ir jēgpilnas un novērtētas no darbinieku puses.

12. Sociālās audzinātājas atpūtas laiks.

2022. gads

Projektā aprakstā paredzets, ka katrās septiņās dienās sociālajam audzinātājam tiek nodrošināts 24 stundu nepārtraukts atpūtas posms, kā arī 12 stundu ikdienas atpūta - 4 stundas dienas laikā un 8 nakts stundas (sociālais audzinātājs atrodas dzīvoklī, taču velta laiku savam nakts miegam).

Īstenojot projektu noskaidrots, ka brīvo laiku nav iespējams tieši noteikt, tas jāplāno, tāpat kā darba laiks. Ir dienas, kad audzinātāja brīvo laiku neizmanto un atrodas dzīvoklī visu dienu. Ja konkrētajā dienā ir vairāki aprūpētāji, tad savām vajadzībām izmanto visu dienu. Pārsvarā, ar dažiem izņēmumiem, brīvo laiku izmanto tikai sev/savām vajadzībām.

Brīvais laiks nav noteikts konkrētajās diennakts stundās.

Atskaišu un dokumentu aizpildīšanu audzinātāja veic pēc deviņiem, kad bērni ir aizgājuši gulēt.

Periodā, kad nenotiek skolēnu mācību process (brīvlaikos), sociālās audzinātājas darba režīms nav mainījies un netiek ietekmēts.

Interviju laikā vaicāts kādēļ mēs vairākus vakarus sarunājamies deviņos vakarā. Vai dienā, brīvajā laikā, mēs nevarētu izrunāt aktuālos jautājumus? Uz ko saņemu atbildi: "Tādēļ, ka tas ir mans brīvais laiks. Deviņos, kad bērni aizmie, es strādāju."

Kopumā, sociālā audzinātāja brīvajā laikā var veltīt laiku sev un savām vajadzībām.

2023. gads

Vasaras periodā, kad notika regulāra darbinieku maņa, dzīvokļa vadītājas atpūtas laiks bija ierobežots. Jaunajiem darbiniekiem ir nepietiekamas zināšanas un prasmes darbā ar bērniem ar FT. Līdz ar to, dzīvokļa vadītājai jābūt klātesošai visos procesos, kamēr darbinieks izprot bērnu vajadzības, komunikācijas veidus un tiešos pienākumus.

Šobrīd, kad dzīvoklī strādā pastāvīgi darbinieki, vadītājai var uzticēties un veltīt sev visu pienākošos dienas un nakts atpūtas laiku.

Vasarā dzīvokļa vadītāja varēja doties atvaļinājumā, jo viņu aizvietoja uzticams, pastāvīgs darbinieks (šobrīd strādā citur). Dzīvokļa vadītājai gada laikā izdodas izmantot visu paredzēto atvaļinājumu. Cilvēkresursu trūkuma dēļ vadītājai neizdodas izmantot papildus atvaļinājuma dienas.

Kopumā, dzīvokļa vadītāja brīvo/atpūtas laiku var veltīt laiku sev un savām vajadzībām.

Cilvēkresursu trūkums un mainība ietekmē sociālās audzinātājas brīvo/atpūtas laiku.

13. Naktsmiers.

2022. gads

Šobrīd, kad bērnu veselība ir uzlabojusies (nav jānovēro elpošanas monitors) ir uzlabojies nakts miers.

Ja nakts stundas ir bijušas nemierīgas, tad dienas laikā, daļu audzinātājas pienākumu pārņem sociālā aprūpētāja.

Šobrīd, darbs nakts stundās ir mierīgs, un nav nepieciešama papildus personāla klātbūtne. Nepieciešamības gadījumā, piesaistītu aprūpētāju nakts stundām.

2023. gads

Visa perioda laikā nav radušās situācijas, kad bērnu fiziskās veselības, uzvedības, vai citu apstākļu dēļ būtu traucēts naktsmiers.

Pie esošās bērnu fiziskās un emocionālās veselības nav novēroti citi faktori, kuri negatīvi ietekmētu darbinieku naktsmieru.

14. Atskaites.

2022. gads

Projekta laikā atskaišu skaits nav mainījies.

Atskaites tiek nodotas ar filiāles darbinieku starpniecību.

Ir grūtības iekļauties atskaišu nodošanas termiņos. Piemēram, izmaiņas jāveic dienu pirms atskaišu nodošanas (izmaiņas uzskaites tabelē), vai arī jāievada pēdējais pirkuma čeks. Uz atskaitēm jāsavāc paraksti Mežrozīšu ielā, tad tālāk parakstus savāc Kapseļu ielā un visbeidzot atskaites tiek nosūtītas uz centrālas administrācijas ēku.

“Es varbūt laicīgi uzrakstu, bet kamēr atskaites tiks līdz Juglai, vairs nebūs laicīgi.”

Šobrīd notiek pārejas process uz elektronisku atskaišu iesniegšanu

2023. gads

Atskaišu/dokumentu skaits nav mainījies.

Kopumā tie ir 15 dokumenti, kas ir nozīmīgs aizpildāmo atskaišu skaits, papildus dzīvokļa vadītājas amata aprakstā minētajiem amata pienākumiem.

Dokumentāciju saraksts

*bērnu ēdināšanas atskaites žurnāls

*zāļu ordinācijas lapas

*maiņas pieņemšanas-nodošanas žurnāls,

*stipras iedarbības vielu uzskaites žurnāls(ja tiek nozīmēts lietot kursa veidā)

*traumu reģistrācijas žurnāls

- *grafiks un grafika grozījumi (1x mēnesī)
- *darba laika tabele darbiniekiem (1x mēnesī)
- *ceturkšņa atskaite par dīkstāvi un pārstrādi (1x 3 mēnešos)

- *avansa pieprasījums(2x mēnesī)
- *avansa norēķins (kas sastāv no 4-5 lapām)(2x mēnesī)
- *norēķins un noraksts apgērbam(parasti tiek tērēts 1x trijos mēnešos, atskaite vēl 3 lapas pie avansa norēķina par pārtiku)

- *atskaite par bērna naudas līdzekļu personiskiem izdevumiem izlietojumu
- *iknedēļas apraksts(kurā tiek atspoguļotas ikdienas aktivitātes visai nedēļai, kas apraksta uzdevumus, kas veikti rehabilitācijas plāna realizēšanai)
- *3 mēnešu atskaites, precīzi
- "Atzīmes par sociālās audzināšanas, sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un veselības aprūpes procesa norisi un rezultātu analīze"
- *1x gadā spēju izvērtējums 3 bērniem un rehabilitācijas plānu sastādīšana komandā

Tuvinoties ģimeniskajam modelim daudzas no atskaitēm zaudē savu jēgu.

Tādi ir aprūpes žurnāli, bērnu ēdināšanas atskaites žurnāli. Ēdināšanas žurnāls būtu loģisks, ja kādam no bērniem būtu jāievēro gastroenterologa norādījumi. Šobrīd nevienam no bērniem nav speciālistu ēdināšanas ieteikumi, kā arī bērni pusdienas ēd skolā, kam nevar izsekot līdz. Ēdināšanas žurnāls ir paredzēts gulošiem, paliatīviem bērniem, lai varētu pārraudzīt, ka tiek nodrošināts pilnvērtīgs uzturs.

Projektā nav paredzēts izstrādāt konkrētu ēdienkarti. Bērni, kopā ar darbinieku iepērkas paši un izvēlas pārtikas produktus ēdienreizēm. Paši piedalās ēdiena gatavošanas procesos. Dzīvoklī pieturas pie veselīga uztura principiem, kas tiek mācīti arī bērniem.

Tāpat, ģimeniskajā modelī nozīmi zaudē zāļu ordinācijas lapas, kurās jāatzīmē vitamīnu lietošana, vai *“bezrecepšu ziedes uzzišana uz nobrāzuma”*.

Par lieku uzskatīts arī maiņas pieņemšanas-nodošanas žurnālu. Žurnālā tiek atzīmēta bērnu pašsajūta, apmeklētie speciālisti, dienas notikumi, bērnu temperatūra, dzīvokļa viesi, sabojātie sadzīves priekšmeti utt.. Šī informācija 1xnedēļā, paralēli, tiek iesniegta arī filiāles “Rīga” vadītājam.

Projekta laikā, ģimeniskai videi pietuvinātā modelī, atskaišu skaits nav mainījies. Kopumā tie ir 15 dokumenti, kas ir nozīmīgs aizpildāmo atskaišu skaits, papildus dzīvokļa vadītājas amata aprakstā minētajiem amata pienākumiem.

Projekta laikā notikusi pāreja uz elektronisku atskaišu nodošanu.

Jāizvērtē atskaišu/žurnālu atbilstību ģimeniskai videi pietuvinātā modelī:

- bērnu ēdināšanas atskaites žurnāls;
- zāļu ordinācijas lapas;
- maiņas pieņemšanas-nodošanas žurnāls.

15. Darbinieki.

2022. gads

Projektā darbinieku trūkums un mainība ir nopietns izaicinājums un risks. Darbinieki trūkst un atsaucība uz sludinājumiem ir zema.

Projektā ir paredzētas piecas aprūpētāju slodzes un šobrīd tās ir aizņemtas. Aprūpētājas mainās katru dienu.

Sociālā aprūpētāja ir nozīmīgs atbalsts. Īpaši posmos, kad bērniem notiek rehabilitācija, tad darbu vienlaicīgi veic vairākas auklītes. Aprūpētājas ir zinošas un prasmīgas, bet ne visiem jaunajiem darbiniekiem var atstāt bērnus, jo pietrūkst pieredzes darbā ar bērniem ar FT. Tādēļ, ar jaunajiem darbiniekiem pārī strādā kāda pieredzējusi aprūpētāja. Klātesošiem būtu jābūt diviem pieredzējušiem aprūpētājiem.

“Brīvdienās, vai iziet ārpus dzīvokļa ar visiem bērniem vienam darbiniekam ir neiespējami.”

Sociālā aprūpētāja galvenie pienākumi ir aprūpes veikšana, piedalīšanās bērnu rehabilitācijā, asistēšana sadzīves prasmju attīstīšanā, mājsaimniecības darbi.

Aizvietojot sociālo audzinātāju pastāvīga un pieredzējusi sociālā aprūpētāja var paveikt visus audzinātājas pienākumus, izņemot atskaišu aizpildīšanu.

2023. gads

Aktuāla problēma visa projekta laikā ir darbinieku trūkums.

Kopš projekta uzsākšanas ir nomainījušies visi aprūpētāji. Aprūpētāji uzsaka darbu zemā atalgojuma dēļ.

Projektā paredzēta sociālā audzinātāja (šobrīd dzīvokļa vadītājas p.i., lai nodrošinātu lielāku atalgojumu) un vēl piecas auklītes (piecas slodzes). Gada laikā nav bijis iespējams nodrošināt piecas pilnas auklīšu slodzes. Nereti mēdz būt situācijas, ka ar bērniem sociālā audzinātāja ir viena, bez citām atbalsta personām.

Darbinieku trūkums ierobežo DC apmeklēšanu, jo primāra ir rehabilitācijas nodrošināšana. Līdz ar to, darbinieku trūkuma dēļ, darbinieku maiņas tiek plānotas tā, lai bērni varētu apmeklēt rehabilitācijas nodarbības, baseinu veselības centrā.

Darbinieku noturību primāri ietekmē atalgojums.

Darbiniece uzskata, ka ar šiem bērniem būtu jāstrādā cilvēkiem ar augstāko izglītību – pedagogiem, sociālajiem darbiniekiem, psihologiem. Komandā jābūt izglītotiem darbiniekiem ar izpratni par bērniem ar FT, lai kāda darbinieka prombūtnes laikā (DNL, atvaļinājums), būtu drošība par bērniem un dzīvoklī notiekošajiem procesiem.

Saņemot labu/augstu atalgojumu būtu iespēja atlasīt atbilstošus darbiniekus, kuriem ir izpratne un zināšanas kā strādāt ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem. Saņemot labu atalgojumu nebūtu problēmas ar darbinieku nodrošināšanu.

Sociālās audzinātājas slodze un atbildība ir liela. Darbinieku trūkuma dēļ, nereti jāpilda auklīšu funkcijas un pienākumi. Šāda situācija veicina darbinieka izdegšanu, darba attiecību izbeigšanu, kas būtiski kaitē bērnu emocionālai drošībai un tālākai socializācijai. Lai nodrošinātu sociālas audzinātājas pilnvērtīgu darbu un atpūtas režīmu nepieciešams viss projektā paredzētais darbinieku skaits – 5 auklīšu slodzes.

Projekta darbības laikā darbu uzteikuši 8 sociālie aprūpētāji.

Sociālā aprūpētāja atalgojums pirms nodokļu nomaksas ir vidēji 620 euro.

Sociālās audzinātājas atalgojums pirms nodokļu nomaksas ir 705 euro.

Dzīvokļa vadītājas p.i. atalgojums pirms nodokļu nomaksas ir 1418 euro.

Aktuālākā problēma visa projekta laikā ir darbinieku mainība un trūkums.

Darbinieku noturību primāri ietekmē atalgojums.

Lai nodrošinātu sociālas audzinātājas pilnvērtīgu darba un atpūtas režīmu nepieciešams viss projektā paredzētais darbinieku skaits – 5 auklīšu slodzes.

Komandā jābūt izglītotiem darbiniekiem ar izpratni par bērniem ar FT, lai kāda darbinieka, piem: sociālās audzinātājas prombūtnes laikā (DNL, atvaļinājums), būtu drošība par bērniem un dzīvoklī notiekošajiem procesiem.

Darbinieku trūkuma dēļ, dzīvokļa vadītājai nereti jāpilda aprūpētāju funkcijas un pienākumi. Šāda situācija veicina darbinieka izdegšanu, darba attiecību izbeigšanu, kas būtiski kaitē bērnu emocionālai drošībai un tālākai socializācijai.

16. Sadarbība.

2022. gads

Sākotnēji, sadarbības iniciators ir kāds no filiāles administrācijas darbiniekiem, tikšanās reizēs pieaicinot arī sociālo audzinātāju. Kad administratīvi juridiskā puse tiek sakārtota, sadarbību turpina un to realizē sociālā audzinātāja.

Sistemātiska un aktīva sadarbība projekta laikā notiek ar VC “Bolderāja” un izglītības iestādēm. Sākotnēji sadarbību ar VC “Bolderāja” ietekmēja Covid 19.

Pārceļoties uz Mežrozīšu ielu saslīma visi bērnu, darbinieki, kā arī slimošana un pašizolācija skāra VC mediķus. Līdz ar to, izvērtēšana un rehabilitācijas uzsākšana aizkavējās aptuveni pusotru mēnesi. Šobrīd, bērni apmeklē dienas stacionāru un saņem atbilstošu rehabilitāciju.

Bērnu ģimenes ārsts tagad atrodas VC “Bolderāja”. Sadarbība ar ģimenes ārstu notiek kā ar jeb kuru pacientu – pieraksts uz pieņemšanu, pieņemšana akūtajās stundās, mājas vizītes. Pēc nepieciešamības notiek saziņa pa tel., vai e-pastā.

Ja papildus nepieciešams konsultējas ar BKUS pediatru, kurš konsultācijas sniedz filiāles “Rīga” bērniem.

Krīzes situācijas jāsauca neatliekamā medicīniskā palīdzība.

Šādi rīkojas arī Kapseļu ielā. Tiek izsaukta neatliekamā palīdzība, jo medicīniskās māsu kompetences neatbilst akūtu veselības problēmu risināšanai.

“Tieši to pašu ko var izdarīt Kapseļu māsa, varu izdarīt arī es.”

Ģimenes ārsta un ārstniecības iestādes maiņas process bija filiāles “Rīga” administrācijas kompetence. Tiešo ikdienas komunikāciju ar ģimenes ārstu veic sociālā audzinātāja.

Uzsākta sadarbība ar DC “Dzīvības aka”.

Bērni DC iejutās ļoti ātri, jo ir komunikabli. Ātri aptvēra telpas, darbiniekus un atrada sev atbilstošas aktivitātes. Tomēr, šajā gadījumā jāievēro apstākļi, ka bērniem ir dažādi funkcionāli traucējumi, arī garīga rakstura traucējumi. Līdz ar to, ne vienmēr bērni pareizi/precīzi uztver stāstīto, spēj saskatīt robežas, drošību. Piemēram: viens no zēniem iepazīstoties ar DC bērnu bija gatavs uzreiz doties, ārpus DC teritorijas, spēlēt futbolu; otrs bērns cenšoties iepazīt dienas centru, vadītājas kabinetā izkrāmēja atvilktnes. Šādā gadījumā obligāti nepieciešama asistenta/ auklītes klātbūtne. Pēc DC vadītājas novērojumiem, atbilstoši bērna smaguma pakāpei, nepieciešama viena auklīte diviem bērniem.

“Mēs esam liels kolektīvs un, ja visi ir darbā, tad labi tiekam galā. Ja kāds nav darbā, tad ir grūtāk.”

Daļai bērnu, kuri iepriekš nebija sastapušies ar dzīvokļa bērniem, bija izvairīga izturēšanās, pat bailes. Situācija operatīvi tika risināta. Sociālā darbiniece Ēstere Zemīte bērniem vadīja nodarbību “par dažādību”. Nodarbība un tai sekojošā diskusija bija ļoti noderīga. DC bērniem radās plašāks priekšstats par bērniem ar īpašām vajadzībām, kas uzlaboja savstarpējo saskarsmi. Saskarsmes grūtības, bailes vai citas situācijas, kad būtu traucēta bērnu savstarpējā komunikācija pēc nodarbības nav novērotas.

Pusgada laikā, kopš dzīvokļa bērni apmeklēja DC, vadītāja nav novērojusi izmaiņas bērnu emocionālajā stāvoklī, spējā socializēties, jo bērni jau sākotnēji bija emocionāli atraisīti un brīvi. Apmeklēt DC ir dzīvokļa bērnu iniciatīva, jo paši ievērojuši aktivitātes DC.

Sadarbība ar Tukuma pašvaldību ir ļoti laba. Darbinieki ir ieinteresēti notiekošajā procesā un nodrošināt bērnam labākos sadzīves un attīstības apstākļus.

Nemot vērā pakalpojuma statusu (projekts), šobrīd nav iespējams noteikt, kādi vēl varētu būt stratēģiski svarīgi sadarbības partneri.

2023. gads

Gada laikā izkristalizējies, ka visciešākā sadarbība notiek ar veselības centru “Bolderāja”. Aktīvie sadarbības partneri ir izglītības iestādes, Dienas Centrs “Dzīvības aka”, VNO bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, Rīgas un Tukuma pašvaldības.

Visas organizācijas ir atbalstošas, pretīmnākošas un vērstas uz sadarbību.

DC “Dzīvības aka” kapacitāte ir ierobežota. Ja šajā kopienā atvērtu vēl vienu, divus VSAC “Rīga” filiāles “Rīga” dzīvokļus, tad DC pakalpojumu nevarētu nodrošināt. Šādā gadījumā nepieciešama DC telpu paplašināšana un cilvēkresursu piesaiste, tai skaitā viens darbinieks, kuram ir padziļinātas zināšanas un izpratne par bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un viņa darbības fokuss būtu vērsts tikai uz bērniem ar īpašām vajadzībām (neskaitot pavadošo personālu). *“Šobrīd viņi ir ar mums vienkārši kopā. Nevaram uzlikt fokusu uz viņiem, jo mums nepietiek darba spēks.”*

DC novēro un konstatē, ka DC bērniem un dzīvokļa bērniem būtu nepieciešama regulāra saskarsme. Ja bērnus uz DC nevar atvest katru dienu, tad apmeklējumam jābūt vismaz 1 - 2 reizes nedēļā.

DC bērni ziemā apmeklē ļoti reti, jo sniega dēļ ar bērniem grūti pārvietoties (ietves un ielas netiek tīrītas), īpaši meitenei ratiņkrēslā. Vasarā un rudens periodā DC apmeklējuši gandrīz katru dienu. Apmeklējumu būtiski ietekmē arī auklīšu/asistentu trūkums un mainība.

Sadarbība ar Tukuma pašvaldības sociālo dienesta ir savstarpēji ieinteresēta un atbalstoša.

Pašvaldība sedz savas pašvaldības bērna transporta izdevumus (noteikta summa mēnesī). SAC “Rīga” regulāri nosūta atskaites par rehabilitācijas plāna izpildi, informē par aktualitātēm bērna dzīvē. Ar Tukuma pašvaldības pārstāvjiem ir notikušas tikšanās, apmeklēts dzīvoklis Mežrozīšu ielā. Regulāri, 1x ceturksnī, notiek LM organizētas darba grupas tikšanās, kurās piedalās arī Tukuma pašvaldības pārstāvji. Sociālā darbiniece neredz šķēršļus turpmāk sadarbīties arī ar citām pašvaldībām.

Galvenie/aktīvākie sadarbības partneri:

- veselības centrs “Bolderāja”;
- izglītības iestādes;
- Dienas Centrs “Dzīvības aka”;
- Rīgas un Tukuma pašvaldības;
- VNO bērniem ar funkcionāliem traucējumiem.

Sadarbības partneri ir atbalstoši, savstarpēji ieinteresēti un vērsti uz sadarbību.

Sadarbība ar VC “Bolderāja” notiek regulāri, aktīvi un savstarpēji ieinteresēti.

Sadarbība ar Tukuma pašvaldības sociālo dienesta ir savstarpēji ieinteresēta un atbalstoša.

Balstoties uz iegūto pieredzi sadarbībā ar Tukuma pašvaldību, turpmāk, ir iespējama sadarbība arī ar citām Latvijas pašvaldībām.

Sadarbībā ar DC konstatēts:

1. Lai nodrošinātu DC mērķgrupas un dzīvokļa bērnu integritāti, abu pušu interešu un vajadzību nodrošināšanu, apmeklējot DC obligāti nepieciešama bērnu asistenta/auklītes klātbūtne – viena persona diviem bērniem.
2. DC mērķgrupas apmeklētājiem un darbiniekiem nepieciešamas izglītojošas nodarbības “par dažādību”. Nodarbību regularitāti nosaka DC vadītājs.
3. DC kapacitāte ir ierobežota. Iesaistot DC darbībā bērnus ar smagiem FT nepieciešams izvērtēt DC telpu ietilpību/paplašināšanu. Jaorganizē cilvēkresursu piesaiste, tai skaitā viens darbinieks, kuram, ir padziļinātas zināšanas un izpratne par bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un viņa darbības fokuss vērst tikai uz bērniem ar īpašām vajadzībām (neskaitot pavadošo personālu).
4. Apmeklējot DC nav novērotas izmaiņas bērnu emocionālajā stāvoklī, spējā socializēties, jo bērni jau sākotnēji bija emocionāli atraisīti un brīvi. Bērnu emocionālā atraisītība un spēja iekļauties, varētu liecināt par psihoemocionālu drošību mājās/dzīvoklī, gan to, ka jūtas pieņemti pagalmā, kopienā. Bērni saņem adekvātu, saprotošu līdzcilvēku attieksmi.
5. Nepieciešams nodrošināt dzīvokļa bērnu regulāru DC apmeklējumu, kas veicinātu un nostiprinātu bērnu savstarpēju integritāti un nepārtrauktību. DC Apmeklētību ietekmē vides pieejamība un cilvēkresursi.

Kopsavilkums

1. Pakalpojuma īstenošanas process.

- 1.1. Nav skaidru kritēriju, pēc kuriem bērnus iekļaut projektā, kas rada riskus pārkāpt vienlīdzības principu bērnu atlasē.
- 1.2. Bērnu likumiskā pārstāvja pilvarojuma modelis (VSAC→filiāle→dzīvoklis) ir dzīvotspējīgs un nav radījis problēmas.
- 1.3. Pakalpojuma finansējuma modelis (valsts ar pašvaldības līdzfinansējumu un ziedojumiem) ir sekmīgs, tomēr valsts noteiktais finansējums apavu un apģērbu iegādei netiek paaugstināts un tas ir nepietiekams.
- 1.4. Sadarbība ar VC “Bolderāja” ir funkcionāla un atbalstoša, bērni ir saņēmuši visu paredzēto rehabilitāciju.
- 1.5. Rehabilitācija notiek atbilstoši bērnu vajadzībām, nevis vadoties pēc pieejamajiem speciālistiem.

2. Pakalpojuma ietekme uz bērnu labklājību un attīstību.

- 2.2. Drošība - *mazinoties trauksmei un pieaugot drošības sajūtai, dabiski pieaug bērnu spēja rūpēties par sevi un dzīvokļa biedriem.*
- 2.3. Miers - *Mazinoties trauksmei, bērni spēj labāk koncentrēties veicamajiem uzdevumiem un līdz ar to, labāk tos apgūt. Bērni ir kļuvuši mierīgāki, jo neviens netraucē.*
- 2.4. Saskarsme – fiziskais kontakts - *būtiski manījies bērnu savstarpējā saskarsme. Bērni viens otru vairāk uzrunā. Pieaudzis fiziskais kontakts - apskāvieni, samīļošanās.*
- 2.5. Spēja rūpēties par citiem - *mazinoties trauksmei un pieaugot drošības sajūtai, dabiski pieaug bērnu spēja rūpēties par sevi un dzīvokļa biedriem.*
- 2.6. Iekļaušanās sabiedrībā - *Dzīvojot dabiskā vidē, bērniem ar funkcionāliem ir traucējumiem ir iespēja iekļauties sabiedrībā un kopienā, kas notiek dabiski, nepiespiesti, bez sabiedrības noraidījuma.*
- 2.7. Sociālās prasmes - *būtiski uzlabojušās sociālās prasmes. Ir izpratne un prasmes pārvietoties sabiedriskajā transportā, apmeklēt sabiedriskās vietas – VC, DC.*

- 2.8. **Socializēšanās - bērniem ir iespēja, salīdzinot ar filiāli, brīvi komunicēt un iepazīt bērnus no dabiskas ģimeniskas vides.**
  - 2.9. **Uzvedības maiņa sociālā vidē - bērnu uzvedība uz ielas mainās. Tā kļūst rāmāka, vadāmāka. Šobrīd bērni mācās un pielāgojās videi, kura ir pierasta ik vienam.**
- 3. Pakalpojumā iesaistīto darbinieku profesionālās vajadzības un problēmas pakalpojuma īstenošanā.**
- 3.1. **Aktuālākā problēma visa projekta laikā ir darbinieku mainība un darbinieku trūkums.**
  - 3.2. **Darbinieku mainību primāri ietekmē zemais atalgojums.**
  - 3.3. **Komandā jābūt izglītotiem darbiniekiem ar izpratni par bērniem ar FT.**
  - 3.4. **Apmācības un kvalifikācijas kursi ir pieejami un notiek regulāri, bet pārsvarā, sociālie aprūpētāji izvairās no apmācībām un kursiem, jo apmācības notiek ārpus darba laika un šis laiks netiek apmaksāts.**
  - 3.5. **Darba apjoms nav palielinājies, bet nav arī samazinājies - atskaišu skaits nav mainījies.**
- 4. Starpinstitucionālā un starpprofesionālā sadarbība pakalpojuma nodrošināšanā.**
- 4.1. **Starpinstitucionālā sadarbība ir atbalstoša, vērsta uz bērnu un darbinieku labbūtību.**
  - 4.2. **Projekta laikā sadarbības vai attieksmes izmaiņas nav novērotas.**
  - 4.3. **Iesaistīto institūciju darbinieki ir pieejami un sasniedzami, aktuālie jautājumi tiek risināti savlaicīgi (nekavējoši).**
  - 4.4. **Sadarbība ar DC ir produktīva, tomēr DC darbiniekiem nepieciešamas apmācības / izglītojošas aktivitātes.**
  - 4.5. **Nepieciešams rast risinājumu bērnu izglītības iestāžu apmeklējumam, ņemot vērā bērna intereses.**

Pilotprojekta laikā netika konstatēti būtiski, nepārvarami šķēršļi, kas turpmāk varētu ietekmēt pakalpojuma attīstību un realizāciju.

Pakalpojums pozitīvi stimulē bērnu sociālo attīstību un prasmju apguvi.

Bērnu integrācija sabiedrībā un pilsētvidē notiek dabiski un pienemoši.